

Rintamalta raiviolle

Kirjailija Heikki Turusen merkittävin teoskokonaisuus rakentuu ns. Raivaaja-sarjaan. Sarjan muodostavat kirjat; Hupeli (1978), Kolmen hevosen mies (1981), Punahongan hehku (1982), Mustarinnan lapset (1985) ja Maan veri (1987).

FL Asko Saarelainen on käsitellyt aihetta lisensiaattityössään 1995 (Rintamalta raiviolle –Sodanjälkeinen asutustoiminta 50 vuotta) ja Omal mual vierahalmual – Suojärven historia IV (2011).

Sodanjälkeisen yhteiskunnan nopean rakennemuutoksen jäljet näkyvät selvästi itäsuomalaisessa maalaismaisemassa. Pohjois-Karjala oli yksi siirtoväen ja rintamasotilaiden asuttamisen kohdealueita maassamme. Sodanjälkeinen raivaus- ja rakennustoiminta oli vilkkainta maakunnan itä- ja pohjoisosissa, Lieksassa, Tohmajärvellä, Ilomantsissa ja

Valtimolla, toteaa kansalaisopiston rehtorina Lieksassa toimiva Saarelainen.

Sodanjälkeinen asutustoiminta muutti Asko Saarelaisen mukaan huomattavasti myös kirjailija Heikki Turusen synnyinseudun kyläkuvaa. Lieksaan perustettujen asutustilojen määrä oli kunkohtaisesti suurin maassamme. Uusia kyläkuntia syntyi metsän keskelle, asutustiloja perustettiin yhtiöiden ja vanhojen tilojen maille, syrjäseudulla rakennettiin ja raivattiin. Maaseutukylät elivät väkeviä kasvun vuosia. Suojärveläinen siirtoväki toi omat tapansa ja kulttuurinsa kyläyhteisöjen arkeen ja juhlaan.

Heikki Turusen raivaajasarja Hupelista Maan vereen kertoo koskettavalla tavalla korvenraivaajaperheen ja samalla monien itäsuomalaisien maaseutukylien tarinan, sanoo Asko Saarelainen. Miten yksilön, perheen ja kylän

elämä, näkemykset ja toiveet muuttuivat yhteiskunnan nopeassa murroksessa.

Asko Saarelainen tarkastelee myös Turusen raivaajasarjan yhteiskunnallista taustaa. Keskeisiä kysymyksiä ovat miten sodanjälkeinen asutustoiminta muutti lieksalaista kyläkuvaa ja miksi kunta oli merkittävin asutustoiminnan kohdealue.

Heikki Turusen elämästä ja työstä Turjailija-nimisen kirjan tehnyt kulttuurin monitoimimies Antti Heikkinen työstää nyt Raivaaja-sarjasta näytelmää Vuonis-rantateatteriin ensi kesäsi. Näytelmä on osana valtioneuvoston hyväksymää Suomi 100 vuotta-juhlaohjelmistoa ja

Lieksan teatteri esittää näytelmää heinäkuussa (16.-27.7.2016).

Reino Kuivalainen

Hyvää kuuluu Pielisen vesiliikenteestä, vihdoin!

Lähes satavuotinen vakiovuoroinen vesiliikenne Vuonisolahtien ja Kolin välillä päättyi vuonna 1994. Viimeinen liikennöitsijä oli Pentti Hinkkanen, joka vielä muutamia vuosia jatkoi tämän jälkeen tilausperusteista liikennettä. Samoihin aikoihin alkoi monien kaipaama autolauttaliikenne. Vesibussi liikenne päättyi lähinnä asiakkaiden matkustamistarpeiden muutoksiin.

Vuosituhten vaihteen jälkeen nousi esille lauttaliikenteen saaminen edellä mainitulle osuudelle, joka olisi yhdessä talvisen jäätien kanssa mahdollistanut Kolin ja Lieksan keskustan välille ympärivuotisen tieyhteyden. Automatka Lieksasta Kolin on lyhentynyt 50 kilometriä. Huolellisesti valmisteltu hanke, joka oli maakunnan kärkihankkeita, kaatui korvien väliseen ongelmaan, asenteeseen paikallisella taholla.

Olemme nyt uudella polulla. Suvi Expressin henkilökunta ja eräät lieksalaiset ennakkoluulottomat tekivät kantosiipialuksen liikennöinnistä totta. Mukana olleet tietävät, ettei tämäkään olisi saanut toteutua. Mutta toisin kävi. Vuonisolahtien valtioneuvoston omistuksessa ollut laiturisaatiin kuin saatiinkin korjattua,

eikä se vaatinut miljoonia. Kysymys herää kuitenkin siitä kenen vastuulla elinkeinotoiminnan kannalta tärkeät yhdyslaiturit tulisi olla. Pielisen vesiliikenne on hyvin hiljaista ja siihen on syynä huono laiturivarustus ja katoavat palvelut.

Saimaalla katsotaan toisin, siellä on käynnistynyt laaja venematkailun kehittämishanke, jonka tavoitteena on saada veneilijöiden tarvitsema palveluverkosto kuntoon.

Purjehduskausi on nyt ohi, mutta uutta vuotta jo suunnitellaan. Asennetta yhteistyöryhmiltä näyttää riittävän, ja se vie pitkälle, uskon.

Kesäkausi kuultiin olleen tavoitteen mukainen, mutta parempaan pyritään. Markkinointi ensi kesää varten alkaa jo nyt. Viitoitusta ja opastusta lisätään, ryhmiin panostetaan jne. Nurmes saanee myös, sitten Matti Turusen, viikottaisen reittiyhteyden Lieksaan ja Kolin. Julkinen junaliikenne kytketään kantosiipialuksen aikatauluja viilaamalla kiskobussivuoroihin ja Kolinilla viipymää lisäämällä, joka antaa mahdollisuuden lisätä myös suosittuja maisemateilyjä.

Reino Kuivalainen

Kunnat uudistuksien keskiössä

Maakunnalliset uudistukset aiheuttavat myös kunnille kokonaisvaltaisen uudistustarpeen. Kysymys ei ole vain menojen ja tulojen pienentymisestä ja sote- henkilökunnan siirtymisestä maakuntahallinnolle, vaan kuntien olemassaolon perimmäisistä kysymyksistä. Mikä kunnan rooli on ihmisten arjessa? Millainen kokemus kuntalaisilla on kunnasta: onko se passiivinen peruspalvelujen järjestäjä tai tuottaja vai aktiivinen toimija ja viestijä muiden toimijoiden joukossa?

Kunnissa on aina pitänyt luoda niin hyvinvointia kuin elinvoimaa, mutta näiden uudistusten yhteydessä meidän ”kuntaihminen” näkökulma hieman avartuu ja tutut sivistys- ja kulttuuripalvelut, samoin kuin maankäytön suunnittelu saavat uuden taustoituksen. Kunnat haluavat kehittää edelleen sivistys- ja kulttuuripalvelujaan ja luoda edellytyksiä monipuoliselle yrittäjyydelle, asumiselle, liikenteelle, järjestötoiminnalle, kuntalaisten osallisuudelle. Kuntaorganisaatio on yksi

toimija muiden kunnan alueella toimivien toimijoiden joukossa. Näkökulma – pois organisaatiolähtöisestä ajattelusta.

Uudistukset tulee suunnitella ja toteuttaa kuntien kanssa erilaisilla yhteistyörakenteilla. Sote-uudistuksessa on osittain eri kumppanit kuin maakuntahallintouudistuksessa. Kysymys kunnan olemassaolon oikeutuksesta saattaa aiheuttaa myös hetkellisesti kuntien ”sulkeutumisen” omien rajojen sisään. Kuntabudjettien pienentyminen radikaalisti saattaa aiheuttaa ensireaktion seudullisten palveluiden purkamisesta vrt. seudulliset elinkeinoyhtiöt. Samanaikaisesti maakuntahallinnolle siirtyy kuntien elinvoima-alueelta maaseudun elinkeinot. Lähivuosina on odotettavissa kuntien omia elinkeinoasiamies-, kehitys- tai elinvoimajohtajahakuja? Samanaikaisesti juuri seudullisuus voi nostaa päätään; vahvat kaupunkiseudut maakuntien moottoreina!

Suomi on jo tänä päivänä erilaisten kuntien

ja tulevaisuudessa toivottavasti erilaisten maakuntien maa? Uudistuksia tehtäessä ei pitäisi tyytyä pelkästään tekniseen tai hallinnolliseen uudistukseen, vaan myös kuntien ja maakuntien erilaisuutta on syytä profiloita ja tehdä se myös näkyväksi. Kuntien onkin luontevaa käynnistää tässä usean uudistuksen yhteydessä oma strateginen työskentely tulevaisuuden kunnasta - sen elinvoimasta, sen väestön hyvinvoinnista ja osallisuudesta. Uudenlainen näkyväksi tekeminen on samalla kuntien uudistumistehtävä. Tässä ajassa demokraattisten rakenteiden rinnalle on syytä rakentaa uudenlaisia kuntalaisia kiinnostavia osallisuus- ja vaikuttamisväyliä.

Kirjoitus on ote Hannele Mikkanen blogin kirjoituksesta 11.8.2016

Hannele Mikkanen on Liperin kunnanjohtaja ja Tulevaisuuden kunta – parlamentaarisen ryhmän jäsen

